

T a n k a r

33

o m

K r i t i k e r .

A f h a n d l i n g

som med vidtberömda Philos. Facultetens
tillstånd

under insecende af

MAG. PEHR DANIEL AMADEUS ATTERBOM

Professor i Ästhetiken och Vitteerheten, Ridd. af K. N. O.

En af de Aderton i Svenska Akademien,

Ledamot af åtskilliga Lärda Samfund

för

Philosophiska Graden

utgifves

af

CARL CAMILLUS OLDENBURG

af Södermanlands och Nerikes Nation

och offentligen försvaras

på Gustavianska Lärosalen den 5 Maj 1843

p. v. t. e. m.

12.

UPSALA 1843.

Wahlström & Låstbom.

Om alltså, i det Höijerska systemets medelpunkt, ett visst kyligt skumrask ännu breder sig öfver Det, hvars "symbol" det Sköna förkunnas vara: då har deraf helt naturligt måst uppkomma den följd, att någon brist på tillräckligt ljus och tillräcklig värma har spridit sig, ifrån det Absolutas uppfattning, öfver sjelfva Symbolens.

Det oakadt, skall hvarje tänkande läsare alltid studera Höijers ästhetiska skrifter med mångfaldig anledning till nytta, till nöje, till beundran; och det så mycket mer, som han just i dem har ögonskenligast ådagalagt, huru förenad hans snillrika skarpsinnighet var med ett vidsträckt och ymnigt förråd af empirisk kunskap. Hos sådana läsare skall njutningen af denna förening belöna äfven den (eljest ingalunda ringa) möda, som förorsakas af den nästan chifferlika skepnad, hvari de begge förnämsta bland dessa skrifter ("den Sköna Konstens Philosophi" och "Ideer till den Sköna Konstens Historia") äro förhanden. — Mången torde finna obegripligt, huru en tänkare, som är oklar i sjelfva principal-satserna, kan vara klar i de aflägsnare satser och läror, hvilka han dock ifrån dessa första härleder. Men dermed förhåller sig så, att just i mån af fjernmandet från dessa första, hvilka såsom sådana äro de blott och bart speculativa, erhöllo hans rika empiriska konstkännedom och öfvade smak tillfälle, att göra sig gällande; och då detta (naturligtvis) skedde under liflig medverkan af hans allmänna tänkandes virtuositet, måste lätt kunna inträffa, både att han sjelf ofta blän-

dade sig öfver hvad i hans speculation var eller icke var en från annat håll undfången kunskap, och att hans empiri framträdde i ett ljus, hvilket den eljest ej skulle ägt. Det är hans tankesyftnings allmänna upphöjning, som kastar detta ljus på dess innehåll.

Korteligen: inga vid hans ästhetiska verksamhet anmärkbara brister äro af det slag, som kan göra någon klarsynt och rättvis betraktare blind för den kraftiga väckelse till djupare konstförstånd, den afgjorda lyftning till fri-och bögsinnighet, hvilken denne ypperlige man ville meddela — och inom sin närmaste krets äfven meddelade — åt hvarje rigtning af svensk vitterhet och vetenskap. Hvad i den allmänna andan af hans lära var genialiskt, energiskt, imponerande, dictatoriskt, — med få ord, allt hvad der var hans egen personlighets mäktiga uttryck, fyllde med sin consequens, med sitt sammanhang de ännu i den vetenskapliga utvecklingen qvarlemnade luckor, som numera, vid en strängare skärskådning, förete sig både i sjelfva begynnelsen och vid öfvergäendet från de theoretiska grunderna till deras på concret vis positiva följder (eller till användningarna på factiskt och praktiskt gifna föremål). Man höll sig egentligen till de sednare; vände sig med vördnad från det oantastliga majestätet af de förras absoluthets-digra dunkelheter, eller uttolkade dem på egen hand så godt man kunde; och nöjde sig med att ändock någorlunda tydligt inse, hvarthän det hela af alltsammans bar.

Om sjelfva maneret af Höijers Recensioner torde böra tilläggas, att det ansluter sig närmast till det Tyska; och få vi härvid påminna om den skildring af detta, som i en föregående afdelning *) blef framställd. Slik lutning åt det tyska maneret var en nödvändig följd af sakernas och omständigheternas natur. Genom den gåfvo de initiativet till alla de företeelser af grundlig (eller åtminstone till grundlighet syftande) granskning, som i Sveriges sednare Litteratur-Tidningar och andra litterära tidskrifter visat sig. Förstås, att det var blott de bästa, de utmärktaste tyska recensioners maner, som Höijer lät inverka på danandet af sitt eget. Hans svenska lynne röjer sig dock tillfyllest i en viss större nykterhet (stundom drifven ända till torrhet), äfvensom i en viss större sorgfällighet om hushållning med ord, om logisk precision och plana meningar. Det är föröfrigt ej utan, att ju dervid äfven det fransyska maneret föresväfvade honom såsom något, hvares egenskaper man borde bemäktiga sig till en viss grad; han trodde, att grundligheten skulle derpå snarare vinna än förlora.

Ej annorlunda, än i förbigående, hafva vi här betraktat Höijer såsom Philosoph öfver det Sköna och Vittra. Han angick oss här egentligen blott så långt, som han sjelf var, i någon mån, idkare deraf; eller, såsom kritisk skipare af Skönhetens och Konstens lagar, genom vittra granskningar omedelbart ingrep i den fosterländska skaldekonstens och vältalighetens utveck-

*) Se sidd. 88 o. följ.

lingsgång. Vårt föremål var således nu hans plats, icke i Philosophiens häfder, utan i Svenska Vitterhetens. — Men i afseende på denna (äfven i allmänhet genom hans skriftsätt förvärfvade) plats har blifvit tvi-stadt, huru långt han bör anses, eller icke anses, hafva föranledt den revolution, som inom Sveriges vitterhet kom till utbrott under hans trenne sista lefnadsår. Hvad i det nästföregående blifvit om hans kritiska bedrifter anfördt, kan lätteligen tyckas stämpla honom till denna brytnings upphof och förste hufvudman. Likväl var han icke detta; eller ock endast på ett ganska indirect vis. Härom torde några särskilda upplysningar, hittills aldrig gifna, icke ogerna inhämtas.

Hammaršköld anmärker, att de, som nyss före denna revolution voro de tongifvande i vår vitterhet, "gafvo alldeles icke akt på Höijers sannt philosophiska föreställningar, utan fortforo att i sina granskningsförsök använda och utbreda sina ytliga conventionsbegrepp" *). Vid förra hälften af anmärkningen kan väl åtskilligt erinras: Hammaršköld har på ett annat ställe i sin bok **) sjelf berättat om det intryck, som Höijers Recension öfver Gyllenborgs "Försök om Skaldekonsten" gjorde på dess Författare; Svenska Akademien betygade Philosophen, genom tilldelande af Lundblad-

---

*) Soudéns upplaga, sid. 322.

**) Sida. 269, 270.

ska Priset, sin uppmärksamhet för hans afhandlingar i Silfverstolpiska Litteratur-Tidningen; och de träffande ordalag, som tolkade Akademiens omdöme, voro uppställda af — Leopold och Rosenstein *). Men Hammarsköld menade tvifvelsutan ett aktgifvande, som ytttrade sig i någon på ett eller annat vis förändrad beskaffenhet af aktgifvarnes egen production och kritik; och i slikt afseende torde väl anmärkningens sednare hälft förblifva ovederlägglig. At ett motsatt håll åter, eller vid beröringen med en uppväxande generation, kunde en verksamhet, sådan som denne tänkares, desto mindre försvinna utan djupa spår och lefvande följder, som den, i en rad af år, äfven var en akademisk lärare, och dervid ej blott uppeldades af det lifligaste nit, utan ock understöddes af de ovanligaste gåfvor för muntligt föredrag. Skola vi, som haft den lyckan att vara hans åhörare, med full uppriktighet yttra vårt omdöme öfver hans talenter såsom författare och föreläsare: då måste vi säga, att vi alltid högre skattat hans talade prosa, än hans skrifna. Den sednare är, med all sin obestriddliga förtjenst, ändock ej en så fulländadt klassisk, som den utropats vara. Den lider icke sällan af någon saftlöshet eller kärfhhet, någon här och der i ledgångarna märkbar stelhet, ja, till och med understundom af någon otydlighet, som uppkommer genom vissa

---

*) Leopold var då Directör och Rosenstein Secreterare. I stället för det Lundbladiska Priset, utdelas nu årligen ett Kongligt; stiftadt af Högtsal. Kon. CARL JOHAN.

honom egna constructionssätt. — Deremot var hans talade prosa hardt nära den mästerligaste, som från någon kathedr kan höras. Det betydde dervid ingenting, att den en smula skadades genom en vana, hvarmed den tidens samtalspråk hade smittat honom, — ett mindre nödigt nyttjande af en hop fransyska glosor (såsom t. ex. appuyera, rapport och rapporterera sig till, grace m. fl.); strömmen af det hela, förstärkt genom behaget af en välljudande röst och en majestätisk värdighet i ansigtsbildning, blick, hållning, var alltid på samma gång aktningshjudande, hänförande och öfvertygande. Man kan alltså lätteligen föreställa sig, huru högt han uppbars af de unga män, som — innan kort och helt plötsligt — uppträdde såsom verkställare af den litterära omhvälfning, hvars möjlighet Höijer väl hade befrämjat, men utan att alls äga ett så brådskyndadt mål i sigte.

Likväl, — och ehuru flitigt de infunno sig i hans hörsal, — var af dessa ynglingar Hammarsköld den ende, som i någon egentlig mening kunde kallas hans lärjunge. Han var det åtminstone så till vida, att han, liksom han i sin ungdom var den trägnaste åhöraren af Höijers föreläsningar, äfven ända intill sin död var hans störste beundrare, och dessutom den ende, till hvilken Höijer personligen stod i något närmare förhållande, eller med hvilken han något förtroligare umgicks. Också utgaf Hammarsköld sin första tidskrift ("Lycæum") enligt en med Höijer gemensamt uppgjord

plan, och erhöll från honom åtskilliga bidrag. Till Elgström, och Utgifvarne af Phosphoros, var deremot Höijers ställning alltid en mera främmande. De hade visst icke skäl, att klaga öfver hans bemötande; han visade äfven dem enskild välvilja, och mottog dem, när de någongång besökte honom, alltid med vänlig meddelsamhet. Likafullt kunde dock aldrig de känna sig vid honom bundna genom denna starka personliga dragnings, som gjorde så många annan honom underdånig. Emellan honom och dem låg en bred remna, hvarom kan antagas med temlig sannolikhet, att den, i fall han fått lefva längre, hade vidgat sig ända till en fiendtlig. Säkert är, att i sådan bändelse hade han, af alla deras motståndare, blifvit den farligaste. Det, som gjorde skillnaden och afståndet, var ej blott olikheten i ålder, i lynne, i verldserfarenhet, i karakters- och snille-mognad, i *savoir-faire*; ej heller blott någon tyst protest af ynglingasinnets sjelfständighetskänsla mot hans nog enrådiga herrskarväsende. Det var en djupare söndring i sjelfva öfvertygelserna; hvilken tidigt tillkännagaf, att dessa voro endast till en viss gräns gemensamma. Bortom denna gräns låg en region, som för hans ögon syntes röja vådliga förbud till nya arter af mysticism och barbari, genom förvillelser af det nyvaknade lifligare ästhetiska och philosophiska sinnet. Slika farhågor må honom ej förtäukas; ty verkliga anledningar saknades icke. Men just samma region innehöll för deras ögon de positiva principerna, utkastet,

begynnelserna till en ny andlig verldsfödelse och samhällsförädling. Denna skulle, — såsom de önskade och hoppades, — derigenom tillvägabringas, att man återuppväckte, icke blott den ädlare (eller antika) Hedendomens anda, utan framförallt den vid dåvarande tidpunkt allmänt oförstådda (och äfven af sjelfve Højjer knappt halft förstådda) Christendomens; äfvensom, i sammanhang dermed, den fordna romantiska med nordisk folkmyth och folksaga närbefryndade sångens; och tillika ett sätt att philosophera, som i sin utveckling bekräftade sig vara ett med den lefvande Christendomen, den lefvande Naturen och den lefvande Konsten alldeles lika förtroligt. De hade, så godt de förmådde, sjelfve uppfostrat sig hos Tysklands litteratur: i poetiskt afseende, företrädesvis genom sjelfstudium af Goethe, Novalis, Schiller, Tieck, Jean Paul, Werner, Fouqué och Oehlenschläger; i speculatif, företrädesvis genom sjelfstudium af Schelling, af Fichte (särdeles under hans sednare stadium), af Steffens, Oken, Schubert, Baader *); i theoretiskt-ästhetiskt och konsth-

---

*) Af alla sina medbröder var Elgström den, som ägde den största både filosofiska och theosophiska beläsenheten. Redan 1807 — tre år före sitt Magister-blifvande — hade han studerat Kants alla skrifter, Fichtes, Jacobis, Schleiermachers, Spinozas, flera verk af Swedenborg, Böhme, St. Martin o. s. v. Äfvenså var hans studium af Schelling vida grundligare, än deras.

Det torde, i samband härmed, ej sakna en viss märkvärdighet, att se, hvilket begrepp Elgström och hans kamrater hyste om "Approbatur"-kunskap i Philosophien. En af de sednare hade rådfrågat honom om hvad i slik hänsigt, vid sidan af

storiskt, företrädesvis genom sjelfstudium af bröderne Schlegel, Ast med flera till denna skola hörande, — men äfven af Herder, ehuru de sistnämndes antagonist. Läggom härtill, att så väl Herder och Jean Paul, som Schleglarne och deras vänner, anbefalldes — och handledde till — bekantskap med Shakspeare, med Calderon, Petrarca och Tasso, med Medeltidens och Orientens legender, riddardikter, urverlds-sågner. Det är då begripligt, hvilka till en viss grad chaos-befrämjande inverkningar så många mäktiga och mångfaldigt eggande, men till en del ock så olikartade förfat-

---

föreläsning-anteckningar, borde läsas. I ett bland Elgströms handskrifter befintligt bref, dateradt d. 29 Nov. 1808, gifves följande svar. "Kiesewetters Logik. Grubers Anthropologie. Buhles och Tennemanns Philosophiens Historia" (NB. Compendiet af Tennemanns vidlyftiga verk, hvaraf då redan sex delar voro utgifna, fanns ännu icke.) "Schulzes Upplysningar öfver Kants Kritik. Reinholds Briefe. Fichtes Wissenschaftslehre. Schellings System d. transcend. Idealismus. D:o, Natur-philosophie. D:o, Ideen z. Philosophie d. Natur. D:o, Philosophie u. Religion. — Garves Uebersicht. Kants Kritik d. prakt. Vernunft. D:o, Metaphysik d. Sitten. Fichtes Sittenlehre. D:o, Bestimmung d. Menschen. Boethii Moral. — Här har du några böcker, i både theoretisk och praktisk; och i den ordning, som jag tror de böra läsas. Dessutom bör du förskaffa dig Philosophisches Wörterbuch af Lossius; den är god som inledande terminologisk hjälpreda. Dem du ej nu kan till köps erhålla, bör du, då öppning blir, införskrifva. Till deras läsning åtgår förmodligen en tid: men, då du ej förstår något, får du ej öfverhoppa; det går omöjligt an". Vännen tackade, och sade sig ämna punktligt följa anvisningen. (Några år sednare var interesset för filosofisk läsning ännu så populärt, att man kunde i Upsala, utan förlust, utgifva i flera band Schellings "sämmtliche Werke").

fattare och retelsemedel skulle medföra; begripligt, hvilken kamp, hvilken tid det måste kosta, innan man förmodade deraf tillegna sig och bibehålla endast det, som kunde och borde införlifvas med de mottagandes egendomliga riktning, för att befordra dess sjelfständiga utbildningsgång till ett med klarhet uppfattadt systemål. Äfven deras med dem jemnåriga samtiding Stagnelius, som genomgick alldeles samma slags sjelfuppfostran, har i sina skrifter efterlemnat tillräckligt många spår af samma inflytelser och samma inre kamp. Men just den syftning, som hos honom slutligen blef herrskande på ett ännu fullständigare vis än hos hans själsfrände Elgström, var en för Höijer motbjudande och förhatlig. För Höijer var egentligen all Mystik vidrig; äfven i sina friskaste och gladaste former. Hans syfte, sådant det i sitt allmänna väsende var, stod för honom i full dager; och i sjelfva verket stod det för de honom betraktande yngre litteratörerna likaså. Men det var en art och rymd af klarhet, som för deras åstundan syntes — något torftig och trång; de anade en innerligare, en skärare, en vidsträcktare, en varmare; en rikare på lif, skönhet och helighet. — Beträffande särskildt Philosophien: så hade de i Schellings lära tyckt sig finna en djupt själfull och innerst religiös verldsåsig, der Naturen visade sig vara en gudomlig organism af idel människobeslägtad lifaktighet och fägring, Historien en herrlig tragedi öfver temat af Calderons "Lifvet en Dröm", och Poesien identisk med sjelfva systemprinci-

pens friska intuitiva energi. Härvid bekymrade föga den egenskap, att vara mindre ett genomfördt och fulländadt system, än ett inspirerad utkast, ett genialiskt fragment, som sväfvade mellan en ofullkomlig Idealism och en fullkomligare, under ett visserligen mer och mer själfmedvetet, men i sitt hela instinktligt uppsträfvande ur ett pantheistiskt grundelement till en positift theistisk riktning*). Tvärtom: just dessa beskaffenheter och brister, om ock redan då i någon mån insedda, voro nya lockelser: de öppnade desto friare spelrum för den ungdomliga bildningsgåfvan och förhoppningen; man lefde glädtigt med i systemets fortlefvande utveckling, och njöt i förväg det Eldorado, hvartill det omsider, i sin fullbordan, skulle föra. Huru kunde man, i ett sådant sakernas förhållande, känna sig fullt belåten med en logiskt-idealisk metaphysik, hvars ståndpunkt, om än hög, värnadsvärd och från en viss sida lik den Schellingska, dock ej syntes vara så oinskränkt eller så fullständigt, som denna, en föreningspunkt för lifvets alla heligaste och käraste interessen? De unga litteratörer, om hvilka här talas, voro dertill så mycket mindre redebogne, som de icke blott reflecterade öfver Poesien, utan äfven själfve sysselsatte sig med dess utöfning. Deras försök deruti, ehuru medelmåt-

---

*) Man jemföre härmed de i "*Studier till Philosophiens Historia och System*" gifna utförliga karakteristikerna öfver den Schellingska Philosophien, och (med detsamma) öfver dess förhållanden så väl till föregångare, som till efterföljare.

tiga eller med stora fel behäftade dessa lärospån må finnas, intyga dock åtminstone att de voro personer, som framförallt bestämdes af poetiska motiver och divinatoriska utsigter. Den väsendtligaste af dessa utsigter var en visbet, som skulle bestå, icke i en transcendental Idealism, som började tyckas vara fördömd till en ohjelpelig lutning åt absolut Formalism, Fatalism och Nihilism, — utan fastmera i hvad måbända kunde kallas en transcendental Empirism; en den äkta Erfarenhetens, Uppenbarelsens, Personlighetens, Frihetens, Kärlekens, Odödlighetens Philosophi; hvilken, i samma stund som dess morgonsol engång uppgått, skulle framkalla en ny verld af Skönhet, Helgelse och Salighet. Om denna föreställning, som alltsedan städse mera klarnat, var helt och hållet ett ynglings-svärmeri, eller tilläventyrs en riktig gissning: deröfver skall en tro-ligen ej långt aflägsen framtid fälla utslag. Visst är, att en dylik högre Empirism är det Schellingska filosoferaudets innersta mening. Det gick under, i sina äldre skepnader, på oförmågan att bringa den till en för sig sjelf tillfredsställande utveckling; ett öde, som, af samma orsak, kanske äfven drabbar dess nyaste försök dertill, — om hvilket vi billigtvis uppskjuta vårt omdöme tilldess en urkundlig framställning blifvit ofentliggjord.

Sådan var de här omnämnda unga männens ställning till Höijer; och bland de till Svenska Vitterhetens om-bildning medverkande, som något längre fram uppträdde

med den evigt minnesvärda tidskriften *Iduna*, var den — under en kanske större enskild tillgifvenhet för Höijers person — i grunden ej mycket olik. Annat kunde då ej inträffa, än att på de förres förkärlek skulle, i främsta rummet, de författare slå an, som, i all sin öfverlägsenhet, dock voro närmast likartade dem sjelfva; eller att de helst anslöto sig till sådana, hos hvilka Snillet och Konstens natur-sida — om vi så få säga, hjert-sida — på ett aningsfullt, ett profetiskt vis uppenbarat sig. Detta bestämde således deras förhållanden både till utländska och inhemska författare. Men bland svenska auctorer af detta slag fanns ingen, som stod dem närmare såsom älskling och (i många hänseenden) förebild, än den genom en tidig död, kort före deras offentliga framträdande, från jorden borttagne Thorild.

Att de egentligen betraktade sig såsom Thorilds arfvingar, eller söner i andlig måtto; att de ville fortsätta hans anda, ehuru de också, då de med dess skaplynne sammansmälte sin bildnings öfriga beståndsdelar, ville derigenom undvika den naturalistiska ensidighet, hvarifrån han ej kan frikännas: derom vittna samtliga den fordome såkallade Nya Skolans tid- och stridskrifter, — alltifrån de första, eller *Lyceum* och *Polyfem*; af hvilka den sednare, som i mycket påminner om Thorilds polemiska blad "*Den nye Granskaren*", innehöll, i en af sina allraförsta numror, en *Hymn till Thor-*

ild*). Detta kan förklara, hvarför de, utan omsvep, utan allsköns gående i *crescendo*, återbörjade år 1810 den af Thorild lemnade striden alldeles på samma punkt af häftighet, hvarpå den befann sig vid Thorilds landsförvisning år 1795. En ung Svensk, Ekendahl, då Militär, nu sedan många år bosatt i Tyskland och bekant såsom tysk skriftställare, tillbragte en stor del af åren 1808 och 1809 i Upsala, efter att ha studerat i Greifswald och der varit en af Thorilds tillgifnaste lärjungar; han hade jemväl njutit den Beundrades enskilda umgänge; och hans hänryckta beskrifningar gjorde allt sitt till, att i den vittra ynglingskrets, hvars medlem han blef, än högre uppelda lågan. Denna krets hade redan 1807 sammanslutit sig till "Auroras Förbund"; ett namn, i stället för hvilket Elgström (karakteristiskt för hans åsigt så af Vitterhetens bestämmelse, som af Sällskapets) föreslog "det Orphiska Förbundet"**. Under första året af nämnda förbunds tillvaro lefde Thorild ännu. Man var i beråd, att till den Vördade afsända en underrättelse om Sällskapet, jemte ett gemensamt betygande af dess tacksamhet; men, bäst som man hvälfde i sinnet detta djerfva förslag, ankom tidningen om hans död***). — Närmaste yttre anledning

---

*) Se "Dikter af Atterbom", I. sidd. 504—507.

***) Tidskriften *Phosphoros* var också först ämnad att utgifvas under namnet *Orphika*.

****) Den inträffade d. 1 Oct. 1808; således ungefär ett år efter Sällskapets stiftande (d. 10 Oct. 1807).

gen till det (kort derefter) så plötsligt förnyade kriget tog man föröfrigt af en satirisk uppsats, införd i Wallmarks *Journal för Litteraturen och Theatern*, och rigtad mot Hammarskölds Prospect till Lyceum. Men för honom och hans bundsförvandter var slik förevändning egentligen ganska kärkommen: ty de stodo längesedan slagfärdige och trängande efter bardaleken. De anföllo genast sin hjertes fordna motståndare med samma bitterhet, som om stridsplatsen hade varit nyss af Thorild öfvergifven, och de blifvit i hans ställe angripne såsom hans vapendragare. Det, som i begynnelsen bragte dem att begå flerfaldiga orättvisor, dem de sedermera ej kunde undgå att sjelfve ogilla, var — till betydlig del — just denna synpunkt; enligt hvilken de, på sätt och vis, identificerade sina personligheter med Thorilds. Deri hade de tvifvelsutän orätt. Deremot hade de rätt i (så långt de höllo sig till det allmänna och väsendtliga af hans kritiska lagstifning), att anse Thorild för både läraren och sinnebilden af hvad öfverhufvud all äkta Kritik, och särskildt all äkta svensk Kritik, bör vara.

Derföre torde ock förevarande betraktelser, syftande att ändtligen öfvergå till några directare antydningar om vår egen "Kritik öfver Kritiker", lämpligast verkställa denna öfvergång medelst ett nogare uppvisande af sambandet och åtskillnaderna mellan Thorilds kritiska åsikter och (för detta) nya Skolans.

VIII.

Thorilds kall var (såsom allbekant är), att i öppen fejd uppträda mot de åsigter, som beherrskade hans samtid. Onckligen ägde dessa sin gemensamma grund i en alltför ensidigt ifrån Frankrike hämtad bildning; hvars oarter syntes honom, oaktadt dess hufvudmäns lika onckliga talenter, vara på väg att kufva den anborna svenska sinnes-högheten under ett välde af yttlig förståndighet, småaktig qvickhet, täck lättfärdighet, sminkad moral och en skrifkonst, i vers och prosa lika tom som glittrande, lika kall som glattadt felfri. Han befarade en allmän andans trældom, som skulle, spridande sig från vitterheten till äfven hvarje annan medborgerlighet, allt längre och längre bortföra från det verkliga i saker, det manliga, det egendomliga, det sjelfständiga i tänkesätt och handlingar. Naturens sanning! Snillets frihet! det högsta af Känsla och det högsta af Förstånd! så ljudade hans lösen; och med detta fältrop samlade sig en icke ringa här under hans fanor. Han sökte rigta dess håg företrädesvis på det i snille och skönhet Nya, Starka, Dristiga. Han tyckte sig se, att bland fosterlandets vittre saknades både behörig uppmärksamhet och behörigt skydd för just det kraftigaste af tanke, det innerligaste af själsstämning, det varmaste af intryck, det omedelbaraste af uttryck, det kärleksrikaste och ädlaste af syftning. Hemligheten, helgedomen af allt detta var för honom, liksom för Heloises Rousseau och Werthers Goethe, en